

**BIBLIOTHEK DES INSTITUTS FÜR GEORGISCHES,
DEUTSCHES UND INTERNATIONALES STRAFRECHT**

Dr. BACHANA JISHKARIANI, LL.M. (München)

Assoziierter Professor

EUROPÄISCHES STRAFRECHT

IM RAHMEN DER
EUROPÄISCHEN UNION

2. Auflage

TBILISI, 2018

Publishing House „World of Lawyers“

ქართული, გერმანული და საერთაშორისო სისხლის
სამართლის ინსტიტუტის პიპლიოთეკა

ბაჩანა ჯიუკარიანი, LL.M. (München)

სამართლის დოქტორი (მიუნხენის ლუდვიგ-მაქსიმილიანის
სახელობის უნივერსიტეტი), ასოცირებული პროფესორი

ევროპული სისხლის სამართალი

ევროკავშირის
ფარგლებში

მეორე გამოცემა

თბილისი, 2018
გამომცემლობა „იურისტების სამყარო“

რედაქტორი:

გიორგი ღვებუაძე

სამართლის დოქტორი;
ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტის იურიდიული
ფაკულტეტის ასისტენტი, სისხლის სამართლისა
და საერთაშორისო სისხლის
სამართლის ლექტორი

ყდის ღიზინი:

გვანცა მახათაძე

დამაკაბდონებელი: თამარ ქიტუაშვილი

ყველა უფლება დაცულია. ამ წიგნის არც ერთი ნაწილი (ეს იქნება ტექსტი, ფოტო-ილუსტრაცია თუ სხვა) არანაირი ფორმით და საშუალებით (იქნება ეს ელექტრონული თუ მექანიკური), არ შეიძლება გამოყენებულ იქნას ავტორის წერილობითი ნებართვის გარეშე.

საავტორო უფლებების დარღვევა ისჯება საქართველოს კანონმდებლობით.

© ბაჩანა ჯიშკარიანი, 2018

გამომცემლობა „იურისტების სამყარო“

თბილისი, მ. კოსტავას №75; 0171

ტელ: (+995 032) 238 35 99; (+995) 557 51 51 34

ვებ-გვერდი: www.law.ge

ელ-ფოსტა: Info@law.ge

www.facebook.com/PublishingWorldofLawyers

ISBN 978 – 9941-9585-2-6

წინათქმა

აღნიშნული სახელმძღვანელოს გამოცემიდან უკვე რამდენიმე წელი გავიდა, თუმცა, ამ ხნის განმავლობაში ქართული სისხლის სამართლისთვის ევროპულმა სისხლის სამართალმა კიდევ უფრო მეტი აქტუალობა შეიძინა, ვინაიდან ევროკავშირთან ასოცირების ხელშეკრულების ხელმოწერით საქართველომ უფრო ინტენსიური ევროპეიზაციის გზა აირჩია. თვითონ ევროკავშირის ფარგლებშიც პროცესები დინამიურად ვითარდება. გამოვიდა რამდენიმე ახალი დირექტივა, რომლებმაც მანამდე მოქმედი ჩარჩო-გადაწყვეტილებები ჩაანაცვლა. სიახლეებია ინსტიტუციონალური თვალსაზრისითაც. ამის მაგალითია იგივე ევროპული პროკურატურის შექმნისთვის გადადგმული კონკრეტული ნაბიჯები, რაც აქამდე მხოლოდ იდეის სახით არსებობდა და ამჯერად გაძლიერებული თანამშრომლობის ფარგლებში უნდა ჩამოყალიბდეს.

მეორე გამოცემაში ასახულ იქნა სისხლის სამართლისათვის მნიშვნელოვანი ყველა ძირითადი სიახლე. ამასთანავე, ნაწილობრივ განახლდა ქართული თუ უცხოენოვანი წყაროები, დაემატა ახალი წყაროები, სასამართლო პრეცედენტები. აღსანიშნავია, პირველ გამოცემასთან შედარებით, კაზუსების მეტი რაოდენობა და თვალსაჩინოებისთვის ტექსტში მათი ცალკე გამოყოფა, რაც მკითხველს მასალის უკეთ გაგებაში შეუწყობს ხელს.

საწუხაროდ, მოცემული ნაშრომი კვლავ რჩება ერთადერთ ქართულენოვან სახელმძღვანელოდ ევროპული სისხლის სამართლის სფეროში, თუმცა, იმედია, ის კვლავ შეუწყობს ხელს მომავალი მკვლევარების დაინტერესებას. ამის მაგალითია, თუნდაც ფოლკსვაგენის ფონდის მიერ დაფინანსებული ქართულ-გერმანული პროექტი, რომელიც 2019 წლამდე გაგრძელდება და მთლიანად სისხლის სამართლის პროცესის ინტერნაციონალიზაციისა და ევროპეიზაციის საკითხებს დაეთმობა. პროექტის ფარგლებში ქართველი დოქტორანტები დაამუშავებენ სადოქტორო ნაშრომებს, რომლებშიც ევროკავშირის სამართალი ნამყვან როლს შეასრულებს.

„ევროპული სისხლის სამართალი ევროკავშირის ფარგლებში“, მეორე გამოცემა, **ქართული, გერმანული და საერთაშორისო სისხლის სამართლის ინსტიტუტის** (www.icl.u.g.edu.ge) ფარგლებში მომზადდა. ინსტიტუტის საქმიანობის ერთ-ერთ პრიორიტეტს სწორედ ევროკავშირის სამართლის ანალიზი წარმოადგენს, რათა ქართული სისხლის სამართალი მაქსიმალურად დაუახლოვდეს მას. მკითხველის მხრიდან

გამოხმაურებებს მზად ვართ ვუპასუხოთ ელექტრონულ მისამართზე bachanajishkariani@gmail.com. გამოყენებული საკანონმდებლო მასალა გათვალისწინებულია 2018 წლის იანვრის მდგომარეობით.

ბაჩანა ჯიშკარიანი, LL.M. (München)

სამართლის დოქტორი
ასოცირებული პროფესორი
საქართველოს უნივერსიტეტის სისხლის
სამართლის მიმართულების ხელმძღვანელი
ქართული, გერმანული და
საერთაშორისო სისხლის სამართლის
ინსტიტუტის ხელმძღვანელი
თბილისი, იანვარი, 2018

VORWORT

Nachdem 2013 die erste Auflage dieses Lehrbuchs erschienen ist, ist das Europäische Strafrecht für das georgische Strafrecht noch relevanter geworden. Zwischen Georgien und EU wurde ein Assoziierungsabkommen unterzeichnet. Darüber hinaus wurden innerhalb der Union neue Richtlinien erlassen, die bisher geltende Rahmenbeschlüsse ersetzen. Hinzu kam die Gründungsidee der Europäischen Staatsanwaltschaft.

In dieser zweiten Auflage sind die wichtigsten Neuerungen erfasst. Wichtige Quellen wurden aktualisiert, inklusive neuer Rechtsprechung. Im Vergleich zur Erstausgabe beinhaltet das Buch mehr Fälle, um die bessere Wahrnehmung der Materie zu fördern.

Leider ist dieses Werk immer noch das einzige georgischsprachige Lehrbuch auf dem Gebiet des EU-Strafrechts, jedoch hoffe ich, es wird das Interesse junger WissenschaftlerInnen wecken, um neue Forschungsimpulse zu erwecken. Ein gutes Beispiel dafür ist das von der VW-Stiftung unterstützte (Laufzeit bis zum 2019) Projekt über die Internationalisierung und Europäisierung des georgischen Strafprozessrechts. Im Rahmen dieses Forschungsprojekts werden einige junge WissenschaftlerInnen gefördert, deren Arbeit größtenteils genau das EU-Recht betreffen wird.

Die zweite Auflage des Lehrbuchs wurde durch **das Institut für georgisches, deutsches und internationales Strafrecht** (www.icl.ug.edu.ge) vorbereitet. Die Erforschung des europäischen Strafrechts stellt einen der Schwerpunkte der Institutstätigkeit dar. Das Hauptziel besteht darin, den georgischen Lesern dieses Rechtsgebiet näherzubringen. Ich würde mich daher über Anmerkungen und Hinweise per elektronischer Post unter **bachanajishkariani@gmail.com** freuen.

Stand der zitierten Vorschriften ist Januar 2018.

Assoz. Prof. Dr. Bachana Jishkariani, LL.M. (München)
Leiter der Strafrechtsabteilung
der University of Georgia
Leiter des Instituts für georgisches, deutsches und
internationales Strafrecht
Tbilissi, Januar 2018

პირველი გამოცემის წინათქმა

სისხლის სამართლის ევროპეიზაცია ბოლო რამდენიმე წელია, ლისაბონის ხელშეკრულების ძალაში შესვლის შემდგომ, ინტენსიურად მიმდინარეობს. ეს პროცესი გამოწვევების წინაშე აყენებს ევროკავშირის წევრ სახელმწიფოებს, ვინაიდან კლასიკური სისხლის სამართლისა და ევროკავშირის სამართლის თანაცხოვრება არცთუ მარტივია. სისხლის სამართლის ევროპეიზაციის პროცესი ამავდროულად მნიშვნელოვანია არამარტო ევროკავშირის წევრი სახელმწიფოებისთვის, არამედ მისი მეზობლებისთვისაც. საქართველო ევროპული სამეზობლო პოლიტიკის მნიშვნელოვანი ნაწილია და შესაბამისად, ევროკავშირის ფარგლებში მიმდინარე პროცესები გარკვეულწილად მასზეც ახდენენ გავლენას. მოცემული ნაშრომის მიზანია სისხლის სამართლის ფარგლებში მიმდინარე ევროპეიზაციის პროცესების განხილვა, ანალიზი და არსებული პრობლემების ჩვენება, რათა საქართველო მომზადებული შეხვდეს ევროკავშირთან დაახლოების პროცესს.

ბუნებრივია, ევროპეიზაციის შედეგად წარმოშობილი ევროპული სისხლის სამართალი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ევროპულ ინტეგრაციასთან. ამიტომაც, აქ სისხლისსამართლებრივ თემებთან ერთად, როგორცაა მაგ. ნაციონალური სისხლისსამართლებრივი ნორმების განმარტება, მათი განეიტრალება ევროკავშირის სამართალთან კოლიზიის დროს და ა.შ., განხილულ იქნება მოკლედ ევროკავშირის წარმოშობის ისტორია და საქართველოსთან მისი ურთიერთობების ქრონოლოგია.

ეს არის პირველი მცდელობა, სისტემატიზებული (სახელმძღვანელოს) სახით მიენოდოს ქართველ მკითხველს წიგნი ევროპული სისხლის სამართლის შესახებ და იმედია, ის ქართველ იურისტებს გარკვეულ დახმარებას გაუწევს ამ მიმართულებით. ევროპული სისხლის სამართალი ახლა იკიდებს ფეხს ქართულ უნივერსიტეტებში, როგორც სასწავლო კურსი და ვინაიდან მოცემული მიმართულებით ჯერჯერობით ქართულ სამართლებრივ სივრცეში ღრმა კვლევის ტრადიცია არ არსებობს, გარკვეული ტერმინოლოგიური უზუსტობებისგან დაზღვეული არ ვართ. მოხარული ვიქნები, თუ მკითხველის მხრიდან რეკომენდაციები და შენიშვნები იქნება. შეგიძლიათ მომწეროთ ელექტრონული ფოსტით შემდეგ მისამართზე: **bachanajishkariani@gmail.com**.

ნაშრომი ძირითადად ეყრდნობა ჩემს დისერტაციას, რომელიც შესრულებულ იქნა მიუნხენის ლუდვიგ-მაქსიმილიანის სახელობის უნი-

ვერსიტეტში პროფესორ ჰელმუტ ზატცგერის კათედრაზე და 2013 წელს გამოიცა გამომცემლობა Nomos-ში (ბადენ-ბადენი, გერმანია) – **„Die Bedeutung des Europäischen Strafrechts und sein Einfluss in Georgien“ (ISBN 978-3-8487-0344-9)**. თანამშრომლობისთვის მინდა მადლობა გადავუხადო ამ გამომცემლობას.

განსაკუთრებული მადლობა ეკუთვნის საერთაშორისო სამართლებრივი თანამშრომლობის გერმანულ ფონდს (IRZ) და კერძოდ, მის კოორდინატორს საქართველოში, ბ-ნ სულხან გამყრელიძეს, რომლის ფინანსური მხარდაჭერითაც მოხდა ამ წიგნის გამოცემა.

გამოყენებული საკანონმდებლო მასალა გათვალისწინებულია 2013 წლის ივნისის მდგომარეობით.

ბაჩანა ჯიშკარიანი, LL.M. (München)

ასოცირებული პროფესორი

სამართლის დოქტორი

თბილისი, ივნისი, 2013

VORWORT ZUR ERSTAUSGABE

Seit dem Inkrafttreten des Lissabon-Vertrages findet die Europäisierung des Strafrechts noch intensiver als früher statt. Dieser Prozess stellt die Mitgliedstaaten der Europäischen Union (EU) vor eine bedeutende Herausforderung, weil die Koexistenz des klassischen nationalstaatlichen Strafrechts und des Europäischen Rechts nicht immer frei von Konflikten und Kollisionen ist. Die Europäisierung ist jedoch nicht nur für die Mitgliedstaaten, sondern auch für andere Länder wichtig. Georgien ist ein Teil der Europäischen Nachbarschaftspolitik und dementsprechend unterliegt auch sein Rechtssystem teilweise dem europäischen Einfluss. Das Ziel der vorliegenden Arbeit ist die Analyse und Erörterung der Europäisierung des Strafrechts, vor allem im Hinblick auf den Annäherungsprozess Georgiens an die EU.

Das in den letzten Jahren geschaffene Europäische Strafrecht ist selbstverständlich eng mit der europäischen Integration verbunden. Daher werden in der vorliegenden Arbeit außer strafrechtlichen Themen, wie zum Beispiel der europarechtskonformen Auslegung nationaler Strafvorschriften oder deren Neutralisierung, auch die Geschichte der Europäischen Union und deren Beziehungen mit Georgien analysiert.

Dies ist der erste Versuch, georgischen Juristen ein systematisch strukturiertes (Lehr)Buch über Europäisches Strafrecht im Rahmen der Europäischen Union zur Verfügung zu stellen. Weil in Georgien auf diesem Gebiet bisher keine umfassende Forschung stattgefunden hat, können den Lesern einige neue Begriffe fremd erscheinen. Ich würde mich daher über alle Anmerkungen und Hinweise per elektronischer Post unter **bachanajishkariani@gmail.com** freuen.

Die vorliegende Arbeit basiert hauptsächlich auf meiner Dissertation, die ich an der Ludwig-Maximilians-Universität München - Lehrstuhl Prof. Dr. *Helmut Satzger* - verfasst habe. Sie ist im Jahr 2013 beim Nomos-Verlag erschienen (**„Die Bedeutung des Europäischen Strafrechts und sein Einfluss in Georgien“, ISBN 978-3-8487-0344-9**). Für die gute Zusammenarbeit möchte ich mich bei dem Verlag bedanken.

Ein besonderer Dank gilt der Deutschen Stiftung für internationale rechtliche Zusammenarbeit (IRZ) und ihrem Vertreter in Georgien Herrn *Sulkhan Gamkrelidze*, die die Veröffentlichung dieses Buches finanziell ermöglicht haben.

Stand der zitierten Vorschriften ist Juni 2013.
Assoz. Prof. Dr. **Bachana Jishkariani**, LL.M. (München)
Tbilisi, im Juni 2013

სარჩევი

წინათქმა	5
VORWORT	7
პირველი გამოცემის წინათქმა	8
VORWORT ZUR ERSTAUSGABE	10
შემოქალაქი	15
შესავალი	
ევროპული სისხლის სამართლის ცნებისათვის	19
თავი 1. საქართველოსა და ევროკავშირის ურთიერთობები	20
§ 1. მნიშვნელოვანი მოვლენების ქრონოლოგია	20
§ 2. პარტნიორობისა და თანამშრომლობის შესახებ შეთანხმება	22
§ 3. საქართველოს პარლამენტის დადგენილება	24
§ 4. ევროპული სამეზობლო პოლიტიკა და საქართველო	25
§ 5. აღმოსავლეთის პარტნიორობა	26
§ 6. ასოცირების შეთანხმება საქართველოსა და ევროკავშირს შორის	27
დასკვნა	28
თავი 2. ევროპული ინტეგრაციის ისტორია.....	30
§ 1. ერთიანი ევროპული იდეა	30
I. ერთიანი ევროპული იდეის დაბადება.....	30
II. ერთიანი ევროპული იდეა მეორე მსოფლიო ომამდე	31
§ 2. ერთიანი ევროპული იდეა მეორე მსოფლიო ომის შემდგომ	32
I. ევროპული გაერთიანების საფუძვლები	32
II. ქვანახშირისა და ფოლადის ევროპული გაერთიანება	33
§ 3. რომის ხელშეკრულებები.....	34
§ 4. პერიოდი მაასტრიხტის ხელშეკრულებამდე	36
§ 5. მაასტრიხტის ხელშეკრულება და ევროკავშირის დაფუძნება.....	37
§ 6. ამსტერდამი და ნიცა.....	38
§ 7. ევროკონსტიტუცია	40
§ 8. ლისაბონის ხელშეკრულება	42
დასკვნა	44
თავი 3. ევროპული სისხლის სამართალი	46
§ 1. ევროპული სისხლის სამართლის ცნება.....	46
§ 2. ევროპული სისხლის სამართლის მიზნები	50
I. სისხლის სამართლის ამოცანები.....	50
II. ევროპული სისხლის სამართლის სპეციალური მიზნები	51
1) დამნაშავეობის წინააღმდეგ ბრძოლა.....	52
2) ევროკავშირის ორგანოები, ღირებულებები და მათი სისხლისსამართლებრივი დაცვა	54
3) ინდივიდუალური თავისუფლებების დაცვა.....	56
III. ქართული სისხლის სამართლის მიზნები და სამართლებრივი სიკეთეები	59
დასკვნა	63

თავი 4. ევროკავშირის სტრუქტურა და მისი განსხვავება	
ევროსაბჭოს გან	65
§ 1. ევროკავშირის ორგანოები	65
I. ევროპარლამენტი	65
II. ევროკავშირის საბჭო.....	67
III. ევროკომისია.....	68
IV. ევროკავშირის მართლმსაჯულების სასამართლო	69
§ 2. ევროსაბჭო და მისი არსი.....	72
I. ევროსაბჭოს ორგანოები	73
II. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო	74
დასკვნა	76

თავი 5. ევროკავშირის სამართლის გავლენები ნაციონალურ სამართალზე	77
§ 1. ევროკავშირის სამართლისა და ნაციონალური სამართლის ურთიერთმიმართება	77
§ 2. ევროკავშირის სამართლის უშუალოდ მოქმედების ძალა	78
§ 3. ევროკავშირის მოქმედების ფორმები	79
I. დადგენილება	80
II. დირექტივა.....	82
1) დირექტივების იმპლემენტაცია	84
2) დირექტივების უშუალოდ მოქმედების ძალა	85
3) დირექტივების ვერტიკალური მოქმედება	87
4) დირექტივის შესაბამისი განმარტება.....	88
III. მოქმედების სხვა ფორმები	89
§ 4. ევროკავშირის სამართლის გავლენა ნაციონალურ სისხლის სამართალზე ..	90
I. ზოგადი მიმოხილვა	90
II. ევროპული სანქციები და ევროპული სისხლის სამართალი	90
§ 5. ევროკავშირის სამართლის შესაძლო გავლენები ქართულ სისხლის სამართალზე.....	93
I. ზოგადი მიმოხილვა	93
II. ლოიალურობის პრინციპი	95
1) დანაშაულის შემადგენლობები და ევროკავშირის სამართალი	96
2) სასჯელები და ევროკავშირის სამართალი	99
3) მინიმალური მოთხოვნები ევროკავშირის სამართლის დარღვევების წინააღმდეგ მიმართული სანქციებისთვის	108
ა) „Amsterdam Bulb“-ის შემთხვევა და პასუხი პირველ კითხვაზე	109
ბ) შემთხვევა „Colson & Kamann“ — ნვერი სახელმწიფოების არჩევანის თავისუფლების პირველი შეზღუდვა	110
გ) „ბერძნული სიმინდის შემთხვევა“ — ევროპული სისხლის სამართლისთვის უმნიშვნელოვანესი გადანვეტილება	112
4) გადანვეტილებების მნიშვნელობა ნაციონალური სამართლისთვის	113
ა) საპროცესო შეთანხმება და სანქციები	122
ბ) იურიდიული პირების დასჯადობა და ევროკავშირის	

სამართალი	126
§ 6. სისხლისსამართლებრივი ჰარმონიზაცია ევროკავშირის საქმიანობის წესის შესახებ ხელშეკრულების 83-ე მუხლის საფუძველზე	138
I. სისხლისსამართლებრივი მითითების გაკეთების ორიგინალური კომპეტენცია — 83-ე მუხლის პირველი აბზაცი	140
II. ევროკავშირის დამატებითი კომპეტენცია სისხლის სამართალში — 83-ე მუხლის მე-2 აბზაცი	143
III. „საავარიო მუხრუჭი“ — 83-ე მუხლის მე-3 აბზაცი	153
დასკვნა	159

თავი 6. ასიმილირება 160

§ 1. ევროკავშირის სამართლის მითითება ნაციონალურ სამართალზე	160
§ 2. შიდასახელმწიფოებრივი ბლანკეტური ნორმები და მითითება ევროკავშირის სამართალზე	161
I. მითითებები დირექტივებსა და დადგენილებებზე	161
II. სტატიკური და დინამიკური მითითებები	162
III. მითითებები და განსაზღვრულობის პრინციპი	163
დასკვნა	169

თავი 7. ევროკავშირის სამართლის უპირატესი იურიდიული ძალა და ნაციონალური სისხლისსამართლებრივი ნორმების განეიტრალება 170

§ 1. უპირატესი იურიდიული ძალა	170
§ 2. ევროკავშირის სამართლის გამოყენების თუ მოქმედების უპირატესი იურიდიული ძალა	176
§ 3. ნაციონალური სისხლისსამართლებრივი ნორმების განეიტრალება	177
I. ნამდვილი კოლიზია დანაშაულის შემადგენლობიდან გამომდინარე	178
II. ირიბი კოლიზიები	189
III. სანქციიდან გამომდინარე ნამდვილი კოლიზია	191
IV. მოჩვენებითი კოლიზია	193
დასკვნა	195

თავი 8. ევროკავშირის სამართლის შესაბამისი განმარტება, მისი მნიშვნელობა და ფარგლები 196

§ 1. ევროკავშირის სამართლის შესაბამისი განმარტება, მისი მნიშვნელობა და ფარგლები	196
§ 2. განმარტების ცალკეული მაგალითები	200
I. სამოხელეო დანაშაულები	200
II. დოკუმენტებთან და ბეჭდებთან დაკავშირებული დელიქტები	204
III. ცრუ ჩვენების მიცემა	205
IV. ფულის გაყალბება	208
V. გაუფრთხილებლობით ჩადენილი დანაშაულები	209
დასკვნა	211

თავი 9. სისხლისსამართლებრივი ჰარმონიზაციის მნიშვნელოვანი სწავროები 212

§ 1. ტერორიზმი.....	212
§ 2. ტრეფიკინგი	216
I. დირექტივა ტრეფიკინგთან ბრძოლის შესახებ	216
§ 3. ბავშვთა სექსუალური ექსპლუატაცია და ბავშვთა პორნოგრაფია	218
I. დირექტივა ბავშვთა სექსუალური ექსპლუატაციისა და ბავშვთა პორნოგრაფიის წინააღმდეგ ბრძოლის შესახებ	218
§ 4. ნარკოტიკებით არალეგალური ვაჭრობა	220
§ 5. ფულის გათეთრება	222
§ 6. კორუფციასთან ბრძოლა.....	223
I. ჩარჩო-გადანყვეტილება კერძო სექტორში კორუფციასთან ბრძოლის შესახებ.....	224
§ 7. გადახდის საშუალებების გაყალბება	226
I. ევროსა და სხვა ვალუტების სისხლისსამართლებრივი დაცვა.....	226
II. თაღლითობისა და გადახდის არაფულადი საშუალებების გაყალბებისგან დაცვა	227
§ 8. კიბერდანაშაულები	229
I. ჩარჩო-გადანყვეტილება ინფორმაციულ სისტემებზე თავდასხმის შესახებ ...	229
§ 9. ორგანიზებული დამნაშავეობა.....	232
I. ჩარჩო-გადანყვეტილება ორგანიზებულ დამნაშავეობასთან ბრძოლის შესახებ.....	232
II. არალეგალური მიგრაცია.....	233
§ 10. რასიზმი და ქსენოფობია.....	235
I. ჩარჩო-გადანყვეტილება რასიზმისა და ქსენოფობიის გამოხატულების ცალკეულ ფორმებთან ბრძოლის შესახებ	236
§ 11. გარემოს დაცვა	237
I. დირექტივა გარემოს სისხლისსამართლებრივი დაცვის შესახებ.....	239
II. ზღვების დაბინძურება.....	240
§ 12. ევროკავშირის ფინანსური ინტერესების დაცვა	241
დასკვნა	243
თავი 10. სისხლისსამართლებრივი დევნა ევროკავშირის ფარგლებში.....	244
§ 1. ევროპოლი	244
§ 2. ევროიუსტი	251
§ 3. ევროპული პროკურატურა.....	253
§ 4. OLAF	256
§ 5. ორმხრივი აღიარების პრინციპი	259
I. ევროპული დაპატიმრების ბრძანება.....	259
II. ორმაგი დასჯის აკრძალვა.....	267
დასკვნა	274
გამოყენებული ლიტერატურა	275
ქართულენოვანი:	275
გერმანულენოვანი:.....	279
ავტორის შესახებ.....	297

შემოკლებანი

ქართული:

აბზ.	აბზაცი
ა.შ.	ასე შემდეგ
აშშ	ამერიკის შეერთებული შტატები
დღწვრ.	დღწვრილებით
ევროკ. საქმ. წესის	ევროკავშირის საქმიანობის წესის
შეს. ხელშ.	შესახებ ხელშეკრულება
ევროკ. შეს. ხელშ.	ევროკავშირის შესახებ ხელშეკრულება
იხ.	ინილეთ
მაგ.	მაგალითად
მდგ.	მდგომარეობით
მუხ.	მუხლი
ნაწ.	ნაწილი
რედ.	რედაქტორი
შეს.	შესახებ
სსკ	სისხლის სამართლის კოდექსი
სსრ	საგჟოთა სოციალისტური რესპუბლიკა
სსსკ	სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი
წ.	წელი
ქვ. რედ.	ქველი რედაქცია
შეად.	შეადარეთ

ბერმანული:

ABL. (Amtsblatt der Europäischen Gemeinschaften/Europäischen Union)	ევროგაერთიანების/ევროკავშირის ოფიციალური ჟურნალი
AEUV (Vertrag über die Arbeitsweise der Europäischen Union)	ევროკავშირის საქმიანობის წესის შესახებ ხელშეკრულება
Art. (Artikel)	მუხლი
AT (Allgemeiner Teil)	ზოგადი ნაწილი
Auf. (Auflage)	გამოცემა
Bd. (Band)	ტომი
BGHSt (Sammlung der Entscheidungen des Bundesgerichtshofs in Strafsachen)	ბერმანის ფედერალური უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილებების კრებული სისხლის სამართლის საქმეებზე
BVerfG (Bundesverfassungsgericht)	ბერმანის ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო
BVerfGE (Sammlung der Entscheidungen des Bundesverfassungsgerichts)	ბერმანის ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებების კრებული
EGV (Vertrag zur Gründung der Europäischen Gemeinschaft)	ხელშეკრულება ევროგაერთიანების დაფუძნების შესახებ

EMRK (Europäische Menschenrechtskonvention)	ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენცია
EU (Europäische Union)	ევროკავშირი
EuGH (Europäischer Gerichtshof)	ევროკავშირის/ევროგაერთიანების სასამართლო
EuGHE (Sammlung der Entscheidungen des Europäischen Gerichtshofs)	ევროკავშირის/ევროგაერთიანების სასამართლოს გადაწყვეტილებების კრებული
EuGRZ (Europäische Grundrechte Zeitschrift)	ძირითადი უფლებების ევროპული ჟურნალი
EuR (Europarecht)	ჟურნალი ევროპული სამართალი
EUV (Vertrag zur Gründung der Europäischen Union)	ხელშეკრულება ევროკავშირის დაფუძნების შესახებ
EWG (Europäische Wirtschaftsgemeinschaft)	ევროპული ეკონომიკური გაერთიანება
ff. (fortfolgende)	შემდეგი
GA (Goldammer's Archiv für Strafrecht)	ჟურნალი გოლტდამერის არქივი სისხლის სამართლისათვის
JURA (Juristische Ausbildung)	ჟურნალი იურიდიული ბანათლება

JuS (Juristische Schulung)	ჟურნალი იურიდიული სწავლება
JZ (Juristenzeitung)	ჟურნალი იურისტთა გაზეთი
NJW (Neue Juristische Wochenschrift)	ახალი იურიდიული ყოველკვირეული ჟურნალი
NStZ (Neue Zeitschrift für Strafrecht)	სისხლის სამართლის ახალი ჟურნალი
Rn. (Randnummer)	აზვანი/გვერდითი ნომერი
StGB (Strafgesetzbuch)	სისხლის სამართლის კოდექსი
StPO (Strafprozessordnung)	სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი
u.a. (und andere)	და სხვა
wistra (Zeitschrift für Wirtschafts- und Steuerstrafrecht)	ეკონომიკური და საგადასახადო სისხლის სამართლის ჟურნალი
ZIS (Zeitschrift für internationale Strafrechtsdogmatik)	საერთაშორისო სისხლის სამართლის დოგმატიკის ჟურნალი
ZRP (Zeitschrift für Rechtspolitik)	სისხლის სამართლის პოლიტიკის ჟურნალი
ZStrR (Schweizerische Zeitschrift für Strafrecht)	შვეიცარიის სისხლის სამართლის ჟურნალი
ZStW (Zeitschrift für die gesamte Strafrechtswissenschaft)	სისხლის სამართლის მეცნიერებების ჟურნალი

შესავალი

ევროპული სისხლის სამართლის ცნებისათვის

ევროპული სისხლის სამართალი ზოგადად სისხლის სამართლის ერთ-ერთი ყველაზე დინამიური მიმართულებაა, რომელიც პირდაპირ არის დაკავშირებული ევროკავშირის ფარგლებში მიმდინარე პოლიტიკურ-სამართლებრივ პროცესებთან. კლასიკური სისხლის სამართლისგან განსხვავებით, სადაც მყარი შეხედულებები და ტრადიციებია ჩამოყალიბებული, ევროპული სისხლის სამართალი სწორედ ახლა იმყოფება აქტიური განვითარების ფაზაში.

ტერმინი „**ევროპული სისხლის სამართალი**“ სამართლებრივ ლიტერატურაში სხვადასხვანაირი მნიშვნელობით შეიძლება იქნას გამოყენებული: (1) **ევროპული სისხლის სამართალი ევროსაბჭოს ფარგლებში**, სადაც კვლევა ეხება ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციისა და სტრასბურგის სასამართლოს გადაწყვეტილებების გავლენებს ევროსაბჭოს წევრი სახელმწიფოების სისხლისსამართლებრივ სისტემებზე და (2) **ევროპული სისხლის სამართალი ევროკავშირის ფარგლებში**, რომელიც მოიცავს ევროკავშირში მიმდინარე პროცესებს. მოცემულ წიგნში საუბარი იქნება სწორედ ევროპულ სისხლის სამართალზე ევროკავშირის ფარგლებში და განხილული იქნება დეტალურად მისი ცალკეული ინსტიტუტები.

თავი 1. საქართველოსა და ევროკავშირის ურთიერთობები

§ 1. მნიშვნელოვანი მოვლენების ქრონოლოგია

- 1992 – ევროგაერთიანებამ აღიარა საქართველო როგორც დამოუკიდებელი სახელმწიფო. თანამშრომლობა ამ გაერთიანებასა და საქართველოს შორის თავდაპირველად შემოიფარგლა ჰუმანიტარული, ტექნიკური და ფინანსური სფეროებით.
- 1996, 22 აპრილი – ხელი მოეწერა ევროგაერთიანებასა და საქართველოს შორის პარტნიორობისა და თანამშრომლობის შესახებ შეთანხმებას.¹ ეს იყო პირველი საბაზისო დოკუმენტი, რომელზეც აგებულია მთელი შემდგომი ურთიერთობები. შეთანხმება ძალაში შევიდა 1999 წლის პირველ აპრილს.
- 1997, 2 სექტემბერი – საქართველოს პარლამენტმა მიიღო დადგენილება საკუთარი კანონმდებლობის ევროპულთან ჰარმონიზაციის შესახებ.
- 1999, 12 ოქტომბერი – ლუქსემბურგში გაიმართა საქართველო-ევროკავშირის საბჭოს პირველი სხდომა.
- 2001, 23 აპრილი – შეიქმნა ევროკავშირთან თანამშრომლობის საკოორდინაციო საბჭო, რომლის ერთ-ერთი მიზანია საქართველოს კანონმდებლობის ევროპულთან ჰარმონიზაციის პროცესის ხელშეწყობა.
- 2004, თებერვალი – საქართველოს მთავრობაში შეიქმნა ევროპული და ევროატლანტიკურ სტრუქტურებში ინტეგრაციის სახელმწიფო მინისტრის თანამდებობა. ამავე წლის 14 ივნისს საქართველო, აზერბაიჯანი და სომხეთი ჩართულ იქნენ ევროკავშირის სამეზობლო პოლიტიკაში. ამით დაიწყო საქართველო-ევროკავშირის ურთიერთობების ახალი, კიდევ უფრო აქტიური ეტაპი.
- 2004, 22 ივლისი – საქართველოში დაიწყო ევროკავშირის კანონის უზენაესობის მისია, რომელიც გრძელდებოდა 12 თვე. მისი მიზანი იყო სისხლის სამართლის რეფორმის სტრატეგიის შექმნა.²
- 2006, 14 ნოემბერი – ევროკავშირის სამეზობლო პოლიტიკის ფარ-

1 ABI. L 205, 4.8.1999, 3.

2 სისხლის სამართლის რეფორმის შესახებ დანვრ. იხ. საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს ვებ-გვერდი www.justice.gov.ge.

გლებში ხელი მოეწერა საქართველო-ევროკავშირის სამოქმედო გეგმას.

- **2008**, აგვისტო – საქართველო-რუსეთის ომი. ევროკავშირმა სექ-ტემბერში საქართველოში გამოაგზავნა დამკვირვებელთა მისია. ნოემბერში დაიწყო მოლაპარაკებები სავიზო პროცედურების გამარტივების შესახებ.

- **2009**, 7 მაისი – ევროკავშირის ქვეყნებისა და საქართველოს, აზერბაიჯანის, სომხეთის, მოლდავეთის, უკრაინისა და ბელორუსის წარმომადგენლებმა ხელი მოაწერეს აღმოსავლეთის პარტნიორობის დეკლარაციას.³

- **2010**, 17 ივნისი – ხელი მოეწერა სავიზო პროცედურების გამარტივების შესახებ შეთანხმებას (ძალაში შევიდა 2011 წლის პირველ მარტს).

- **2010**, 15 ივლისი – დაიწყო მოლაპარაკებები საქართველოს ევროკავშირის ასოცირებული წევრობის შესახებ.

- **2010**, 2 დეკემბერი – ხელი მოეწერა ხელშეკრულებას ერთიანი სავაერო სივრცის შესახებ.

- **2010**, 15 ივლისი – ქ. ბათუმში ოფიციალურად გაიხსნა მოლაპარაკებები საქართველოსა და ევროკავშირს შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმებაზე.

- **2011**, 5 დეკემბერი – ევროკავშირმა მიიღო გადაწყვეტილება საქართველოსთან ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი ვაჭრობის შესახებ შეთანხმებასთან დაკავშირებით მოლაპარაკებების დაწყების თაობაზე. 2014 წლის 27 ივნისს ეს პროცესი შეთანხმების ხელმოწერით დასრულდა.

- **2012**, 4 ივნისი – გაიხსნა საქართველო-ევროკავშირის დიალოგი უვიზო მიმოსვლის შესახებ, რომელიც 2017 წლის 28 მარტს საქართველოს მოქალაქეებისთვის უვიზო რეჟიმის შემოღებით დასრულდა.⁴

2016, 1 ივლისი – ძალაში შევიდა ასოცირების შეთანხმება საქართველოსა და ევროკავშირს შორის.

3 ტექსტი იხ. ვებ-გვერდზე http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/er/107589.pdf (ნანახია 4.7.2017).

4 საქართველოსა და ევროკავშირის ურთიერთობების ქრონოლოგიისა და აქტუალური სიახლეების შესახებ უფრო დეტალურად იხ. საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს ვებ-გვერდი www.mfa.gov.ge. ასევე იხ. საქართველოს სახელმწიფო მინისტრის აპარატის ვებ-გვერდი www.eu-nato.gov.ge.

§ 2. პარტნიორობისა და თანამშრომლობის შესახებ შეთანხმება

- 1** საქართველოსა და ევროგაერთიანებას შორის პარტნიორობისა და თანამშრომლობის შესახებ შეთანხმებას ხელი მოეწერა 1996 წლის 22 აპრილს.⁵ ეს იყო პირველი მნიშვნელოვანი შეთანხმება მხარეებს შორის შემდგომი ურთიერთობების გაღრმავების მიზნით, რაც განხორციელდა კიდევ. საქართველოს მხრიდან ევროპული ინსტიტუტებისადმი დაახლოების სურვილი ჯერ კიდევ ამ შეთანხმებაში იქნა ასახული და დღესაც არ კარგავს აქტუალურობას.
- 2** შეთანხმების პირველ მუხლში შემდეგი მიზნები იქნა ჩადებული: საქართველოს მხარდაჭერა დემოკრატიისა და ეკონომიკის განვითარების გზაზე; მხარეებს შორის სავაჭრო ურთიერთობების გაღრმავება; ურთიერთთანამშრომლობის დაწყება კანონმდებლობის, სოციალური სფეროს, ფინანსების, ტექნიკისა და კულტურის მიმართულებით. გარდა ამ საკითხებისა, შეთანხმება სხვა თემებსაც შეეხო. მეხუთე მუხლში პირდაპირ არის მითითებული, რომ დაწყებულმა პოლიტიკურმა დიალოგმა საქართველო კიდევ უფრო მჭიდროდ უნდა დაახლოვოს ევროკავშირთან. შეთანხმებაში ასახულ იქნა ასევე ევროკავშირის ერთ-ერთი უმთავრესი საფუძველი, კერძოდ, საქონლის თავისუფალი გადაადგილების პრინციპი, მაგრამ ეს საქართველოსთან მიმართებაში გარკვეული შეზღუდვებით ვრცელდება (მუხ. 10).
- 3** საქართველომ და ევროგაერთიანებამ ასევე აიღეს ვალდებულება, რომ არანაირ დისკრიმინაციას არ ექნება ადგილი ლეგალურად დასაქმებული პირების მიმართ, იქნება ეს ანაზღაურებასთან, სამუშაო პირობებთან თუ გათავისუფლებასთან დაკავშირებით (მუხ. 20). თუმცა, საქმიანობასთან დაკავშირებული შეთანხმებები უფრო დეკლარატორულ ხასიათს ატარებენ ამ დოკუმენტში და მომავალი თანამშრომლობისკენ არიან მიმართულნი. იქ საქართველოს მოქალაქეების მიმართ დაშვებულ გამონაკლისებზე ან შეღავათებზე საუბარი არ არის.
- 4** პარტნიორობისა და თანამშრომლობის შესახებ შეთანხმებაში ცალკე არის გამოყოფილი საკანონმდებლო საქმიანობის სფერო. 43-ე მუხლის თანახმად, მხარეები მიუთითებენ, რომ საქართველოში მოქმედი და მომავალი კანონმდებლობის ევროპულთან ჰარმონიზაცია ეკონომიკური ურთიერთობების გაღრმავების მნიშვნელოვანი წინა-

⁵ ABI. L 205, 4.8.1999, 3.